

Ísafjarðarbær
Guðmundur Rafn Kristjánsson
Hafnarstræti 1
400 Ísafjörður

Reykjavík, 3. október 2024
UST202409-061/A.B.
10.04.02

Efni: Tillaga - Breyting á aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - Suðurtangi

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Ísafjarðarbæjar er barst 5. september sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um breytingar á aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar 2008-2020 á Suðurtanga.

Í greinargerð kemur fram að breytingin gengur út á að íbúðarsvæði (Í1), svæði fyrir þjónustustofnanir (Þ11) og hluti af iðnaðarsvæði (i40), hafnarsvæði (K1) og opnu svæði til sérstakra nota (Ú13) breytast í nýtt athafnasvæði (A23) fyrir léttan iðnað. Hluti af iðnaðarsvæði (i40) breytist í miðsvæði (M4) og hluti af hafnarsvæði (K1) breytist í iðnaðarsvæði (i40).

Hafnarsvæði stækkar á sunnanverðum tanganum. Þar sem opið svæði til sérstakra nota (Ú13) breytist í hafnarsvæði (K1) verður gert ráð fyrir móttöku skemmtiferðaskipa á Sundabakka. Einnig er svigrúm fyrir framleiðslu og afhendingu á endurnýjanlegu eldsneyti. Við sunnanverðan Sundabakka er gert ráð fyrir grófhreinsistöð fyrir fráveitu. Innan við Sundabakka minnkar hafnarsvæðið og breytist í iðnaðar- og athafnasvæði (i40 og A23).

Auk þess stækkar miðsvæði M4 og við það breytist svæði fyrir þjónustustofnanir í Neðstakaupstað (Þ11) í miðsvæði sem og hluti af iðnaðarsvæði (i40) og svæði fyrir íbúðarbyggð (Í1) nyrst á skipulagssvæðinu.

Einnig segir að á árinu 2023 var gerð breyting á aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar 2008-2020 og er nú gert ráð fyrir íbúðarbyggð á fyrirhugaðri landfyllingu norðan Skutulsfjarðareyrar.

Vatnamál

Í greinargerð er fjallað um lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og vatnaáætlun 2022-2027.¹ Löggin ná yfir grunnvatn og allt yfirborðsvatn (þ.e. straumvötn, stöðuvötn, árósvatn, strandsjó, lón og jökla). Fram kemur í 28. gr. laganna þar sem fjallað er um réttaráhrif vatnaáætlunar, að opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna, skulu vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun og lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.

Við endurskoðun eða breytingu skipulagsáætlunar sveitarfélags skal, þegar við á, samræma skipulagsáætlunina vatnaáætlun innan sex ára frá staðfestingu vatnaáætlunar.

Sveitarfélagið þarf að fjalla um og meta áhrif skipulagsins á vatnshlot þar sem það á við (þar sem fyrirséð er álag á vatn). Einnig bendir Umhverfisstofnun á að mikilvægt er að framkvæmdaraðilar séu upplýstir um að ítarlegra áhrifamat þarf að liggja fyrir áður en leyfi fyrir framkvæmdir og/eða starfsemi er veitt. Þau framkvæmdaleyfi sem sveitarfélagið gefur út þurfa að vera í samræmi við stefnumörkun vatnaáætlunar og lög um stjórn vatnamála.

Í umhverfismati skipulagstillögunnar segir:

„Á fyrirhuguðu fyllingarsvæði eru líflitlar sandfjörur og á botninum er fíngert set. Í mati á umhverfisáhrifum vegna dýpkunar við Sundabakka kemur fram að tegundir sem lifa á botni utan við hafnarkantinn (á dýpkunarsvæði) séu algengar á samsvarandi dýpi í Skutulsfirði, við Vestfirði og víða við landið.

Á fyllingarsvæðinu er enga sjaldgæfa tegund að finna. Verndargildi lífríkisins við Sundabakka er því lítið og fjölbreytni þess ekki meiri en gerist og gengur í Skutulsfirði og Ísafjarðardjúpi.

Því má gera ráð fyrir að landfylling við suðurenda Suðurtanga muni ekki hafa áhrif á lífauðugt svæði eða viðkvæmt lífríki. Sé horft til mats á umhverfisáhrifum vegna dýpkunar við Sundabakka má gera ráð fyrir að landfylling muni hafa neikvæð áhrif á þær fuglategundir sem sækja sér fæðu á svæðið sem mun raskast. Ekki er þó talið að fuglar innar í firðinum verði fyrir teljandi áhrifum.

Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum má ekki búast við að ný landfylling muni hafa áhrif á sjávarstrauma í firðinum. Því má gera ráð fyrir að Pollurinn muni ekki breytast sem viðtaki og gæðapættir sem lýsa eiga ástandi strandsjávar, skv. lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála, ekki að versna.“

Vatnshlotin sem um ræðir er strandsjávarvatnshlotin Skutulsfjörður innri 101-1282-C¹ og Skutulsfjörður ytri 101-1381-C².

Stofnunin bendir á að öll strandsjávarhlot eiga að vera í að minnsta kosti góðu vistfræðilegu ástandi og góðu efnafræðilegu ástandi. Nái vatnshlot ekki umhverfismarkmiðum skal fara í aðgerðir til að draga úr álagi, leggja til mótvægisáðgerðir eða breytingar á framkvæmd til að tryggja gott ástand vatns. Umhverfismarkmið um ástand eru lagalega bindandi og má ástand vatnshlota ekki hnigna, hvorki tímabundið né varanlega.

Strandsjávarhlotið Skutulsfjörður ytri hefur ekki verið ástandsflökkað, þ.e. vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand vatnshlotsins er ekki þekkt. Aftur á móti hefur Skutulsfjörður innri verið flökkaður í gott efnafræðilegt ástand en óvissa ríkir um ástandið samkvæmt álagsgreiningu sem gerð var árið 2013. Vistfræðilegt ástand vatnshlotsins er enn metið í óvissu uns niðurstöður vöktunar á vistfræðilegum gæðapáttum liggja fyrir og ástand þess hefur verið metið. Umhverfisstofnun bendir á að fyrirhugaðar framkvæmdir þrengja enn frekar á straum vatns á milli vatnshlotanna tveggja í firðinum og gætu haft áhrif á vatnsskipti.

¹ <https://vatnavefsja.vedur.is/#/waterbody/101-1282-C>

² <https://vatnavefsja.vedur.is/#/waterbody/101-1381-C>

Því er mikilvægt að ástandsmat sé gert á vatnshlotinu Skutulsfjörður innri til að hægt sé að meta áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á stöðu vatnshlotsins og umhverfismarkmið þess. Þegar gögn og ástandsmat vatnshlotsins hafa verið uppfærð þarf að gera mat á áhrifum framkvæmda á vatnshlotið sem leyfisveitandi kallar eftir frá framkvæmdaraðila og tekur síðan afstöðu til. Slíkt áhrifamat skal innihalda upplýsingar um m.a.:

- Vatnshlotið sem um ræðir, ástand þess og umhverfismarkmið.
- Áhrif vegna framkvæmdarinnar og hvernig hún hefur áhrif á gæðabætti sem eru notaðir til að ástandsmeta strandsjávarvatnshlot. Ef greind eru líkleg neikvæð áhrif, bein og óbein, á gæðabættina vegna framkvæmdarinnar þarf að gera sérstaklega grein fyrir þeim tengslum og umfangi áhrifanna. Einnig hvort umhverfismarkmið munu nást eða ekki.
- Hugsanlegar mótvægisáðgerðir til að koma í veg fyrir neikvæð áhrif (þ.e. ef kemur í ljós að umhverfismarkmiðin nást ekki).
- Samlegðaráhrif allrar starfsemi (núverandi og fyrirhugaðri) sem hafa eða geta haft áhrif á vatnshlotið.

Gæðabættirnir sem skilgreindir hafa verið fyrir strandsjó eru níturat, fosfat, blaðgræna, hryggleysingar á mjúku botni og botnþörungur á hörðum botni. Umhverfisstofnun bendir á meta skuli áhrif framkvæmdarinnar á tegundafjölbreytileikastuðul (NQI stuðul) með aðstoð Hafrannsóknastofnunar. Einnig bendir stofnunin á að fiskeldisfyrirtæki í sveitarfélaginu gætu haft upplýsingar um gæðabættina og stöðu þeirra.

Umhverfisstofnun bendir á að landfylling getur einnig haft áhrif á vatnsformfræðilega gæðabætti sem hafa þó ekki enn verið skilgreindir í strandsjó. Breytingar á vatnsformfræði geta valdið áhrifum á ofangreinda gæðabætti.

Umhverfisstofnun bendir á að ef áhrifamatið leiðir í ljós hnignun eða mögulega hnignun á vatnshloti skv. 18 gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála getur framkvæmdaaðili óskað eftir heimild stofnunarinnar til breytingar á vatnshloti.

Auk þess vill Umhverfisstofnun vekja athygli að skilgreint er staðbundið álag vegna óhreinsaðrar fráveitu og vegna flugsamgangna frá Ísafjarðarflugvelli. Einnig vill stofnunin benda á stöðuskýrslu fráveitumála þar sem fjallað er um fráveitumál á Ísafirði, en þar segir m.a. að engin hreinsun sé og margar útrásir virkar. Samþykkt hefur verið framkvæmdaáætlun til 2030 um að sameina útrásir á Ísafirði og færa þær flestar úr Skutulsfirði innri (Pollinum) og einnig að skólpið verði hreinsað áður en það er losað.³

Starfsleyfi

Stofnunin bendir á að skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir skal allur atvinnurekstur, sem sótt er um starfsleyfi fyrir, vera í samræmi við skipulag. Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fram komi með skýrum hætti í skipulagstillögunni hvar leyfilegt sé að vera með starfsemi sem er starfsleyfisskyld hjá Umhverfisstofnun, eða heilbrigðisnefnd, til að hægt sé að meta hvort starfsemin samræmist

³ https://ust.is/library/sida/haf-og-vatn/Stoduskyrsla_fraveitumala_2020

skipulagi, skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit.

Landfylling

Syðst á tanganum er gert ráð fyrir nýrri u.þ.b. 2,3 ha landfyllingu en efnismagn er óþekkt. Nýta á efni sem til fellur vegna dýpkunar við Sundabakka og í Sundunum, sbr. gildandi aðalskipulag.

Þar sem fram kemur í greinargerð að nýta á dýpkunarefni að hluta í landfyllingar bendir Umhverfisstofnun á eftirfarandi: Sumt af því efni (dýpkunarefni) sem tekið er upp getur verið mengað af þungmálum, þrávirkum lífrænum efnum eða öðrum mengandi efnum. Skv. OSPAR samningnum um verndun hafrymis Norðaustur Atlantshafsins og 9. gr. laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda, er óheimilt að varpa efnum í hafið en eins og fram kemur í umhverfisskýrslu, segir í 9. gr. laganna að Umhverfisstofnun geti veitt leyfi til að m.a. dýpkunarefnum sé varpað í hafið að fenginni umsögn Hafrannsóknastofnunar. Árið 2000 setti Hollustuvernd ríkisins (Umhverfisstofnun) fram leiðbeinandi reglur um meðferð dýpkunarefnis og voru þær uppfærðar af Umhverfisstofnun í desember 2016 og október 2019. Á heimasíðu Umhverfisstofnunar eru hinar leiðbeinandi reglur, sjá hér: https://www.ust.is/library/Skrar/Atvinnulif/Haf-og-vatn/Leiðbeinandi%20reglur%20um%20meðferð%20dýpkunarefnis_des2016.pdf.

Áhrifamat skal leggja fyrir til grundvallar leyfisveitingunni þar sem að sýna skal fram á að framkvæmdin muni ekki valda því að umhverfismarkmiðum viðkomandi vatnshlota verði ekki náð sbr. umfjöllun um vatnamál hér að framan.

Virðingarfyllst,

Axel Benediktsson

sérfræðingur

Sverrir Aðalsteinn Jónsson

teymisstjóri